

ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРАНИНГ МАҲАЛЛА БИЛАН ҲАМКОРЛИҚДАГИ ФАОЛИТИ

Ғуломжонов Бекзод Яшнаржон ўғли

*Ўзбекистон Республикаси Ички Ишлар Вазирлиги Академияси
курсанти*

E-mail: gulomjonovbekzod001@gmail.com

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада профилактика инспекторининг маҳалла ҳуқуқ тартибот масканида ҳамкорликда фаолиятни ташкил этиш, маҳалла еттилик билан биргаликда иш фаолияти ҳамкорлигга ташкил этиш тартиби, ушбу ҳамкорликнинг жиноятларнинг барвақт олдини олишдаги аҳамияти, бугунги кундаги ҳолати, шунингдек ушбу ҳамкорликдаги муаммо ва камчиликлар ҳамда уларни бартараф этиш бўйича бир қатор таклифлар ҳақида мақоламизда тўлиқроқ маълумот берилди.

Калит сўзлар: профилактика, ҳамкорлик, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси куни, ҳамкорлик ташкилотчиси, демократик ҳуқуқий давлат, фуқаролик жамияти.

АКТИВИСТ ПРОФИЛАКТИЧЕСКИХ ИНСПЕКТОРОВ В СОТРУДНИЧЕСТВЕ С СОСЕДЯМИ

АННОТАЦИЯ

В данной статье порядок организации работы инспектора по профилактике во взаимодействии с районным центром правопорядка, организации трудовой деятельности совместно с районной семь, это важность сотрудничества в области раннего предупреждения преступлений сегодня текущая ситуация, а также проблемы и недостатки этого сотрудничества а ряд предложений по их устранению более подробно изложены в нашей статье.

Ключевые слова. профилактика, сотрудничество, день профилактики преступности, организатор сотрудничества, демократическое правовое государство, гражданское общество.

Мавзунинг долзарблиги. Жамиятда ҳуқуқ тартибот конун кучи билан тартибга солинади. Конун ижросини ҳуқуқни муҳофаза қиливчи органлар томонлайди. Маҳалла ҳуқуқ тартибот масканида ҳуқуқбузарликларга қарши кураш, уларнинг олдини олиш, содир этилишига имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлаш ва бартараф этиш профилактика инспекторининг аосий

вазифаси хисобланади. Ушбу вазифани амалга ошириш жараёнида маҳалла ҳуқуқ тартибот масканида фаолиятни амалга оширувчи бошқа хизмат вакиллари билан ҳамкорликда амалга оширади, яъни ҳозирги кунда кенг тарқалаётган “Маҳалла еттилиги” билан ҳамкорликда амалга оширади.

Қонун устуворлигини таъминлаш, шаҳс, оила, жамият ва давлатнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш аҳолининг ҳуқуқий маданият ва ҳуқуқий онгини ошириш, фуқароларни қонунга бўйсунтириш ва ҳурмат руҳида тарбиялаш – бу ривожланган бозор иқтисодиётига асосланган чинакам демократик ҳуқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти куришнинг нафақат мақсади, балки унинг воситаси, энг муҳим шарт ҳисобланади. Бу эса халқ билан аниқ мақсадни кўзлаб ўтказилган тизимли мулоқотни таъминлаш, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари билан яқин ҳамкорликни ривожлантириш, аҳолининг энг муҳим муаммолари ҳал этилишига ҳар томонлама кўмаклашиш учун кенг имкониятлар яратиб берди. Шу боисдан мамалакатимизда профилактика инкорлари билан “маҳалла еттилиги”ниг асосий мақсад ва вазифалари ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга қаратилганлиги, фуқароларнинг ҳуқуқий онгини ошириш билан қонунга ҳурмат руҳида бўлган фуқароларнинг ошиши жамият ривожига катта ҳисса қўшади.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширувчи профилактика инспекторлари фаолиятни айтиб ўтишдан олдин, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тушунчасига таъриф бериш мақсадга мувофиқдир.

- ҳуқуқбузарликлар профилактикаси¹ — ҳуқуқ-тартиботни сақлаш ҳамда мустаҳкамлаш, ҳуқуқбузарликларни аниқлаш, уларга барҳам бериш, шунингдек ҳуқуқбузарликларнинг содир этилиши сабабларини ва уларга имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлаш, бартараф этиш мақсадида қўлланиладиган ҳуқуқбузарликлар умумий, махсус, яқка тартибдаги ва виқтимологик профилактикасининг ҳуқуқий, ижтимоий, ташкилий ва бошқа чора-тадбирлари тизими;

2017 йилнинг 22 декабрдаги Олий Мажлисга мурожатномасида “Биз мамалакат ҳаётига доир ҳар бир қарорни халқимиз билан маслаҳатлашиб, бевосита мулоқот асосида қабул қилмоқдамиз. Халқ давлат идораларига эмас, балки давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак деган ғоя бу борада фаолиятимиз мезонига айланмоқда” деб таъкидлаб ўтганлар. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 14 мартдаги “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ 2833 сонли қарорига мувофиқ ҳафтанинг ҳар пайшанба куни “Ҳуқуқбузарликлар

¹ <https://lex.uz/docs/2387357?ONDATE2=26.01.2022&action=compare>

профилактикаси куни” этиб белгиланди ва шу куни қонунийлик аҳволи ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича чора-тадбирларнинг атрофлича муҳокама қилиш учун жойларда биринчи навбатда қриминоген вазият номақбул бўлган ҳудудларда фуқароларнинг сайёр қабулларини ҳамда давлат идоралари ва ташкилотлари вакилларининг аҳоли билан учрашувларини ташкил этиш ҳамда ижтимоий аҳамиятга муҳим бўлган суд муҳокамалари бўйича сайёр суд мажлисларини ўтказиш белгилаб қўйилган. Қарор ижросини таъминлаш мақсадида жойларда ҳуқуқбузарликларни келиб чиқиш сабаблари сайёр суд мажлисларида атрофлича таҳлил қилинмоқда.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси куни дорасида, йўл ҳаракати хавфсизлиги, кўриқлаш, ёнғин хавфсизлиги хизматларининг тарғибот ташвиқот тадбирлари ҳам ўтказилмоқда.

Профилактика инспекторлари маъмурий ҳудудда шахс, жамият ва давлат манфаатларини ғайриҳуқуқий тажовулардан ҳимоя қилиш, жамоат тартибини сақлаш ва фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириш бўйича хизмат фаолиятини амалга оширишда маҳалла фаолият олиб борувчи бошқа соҳавий хизмат ходимлари билан ҳамкорлик қилади.

Жиноятларнинг олдини олишда **ҳамкорлик** – бу маъмурий ҳудудда қриминоген вазиятни доимий равишда таҳлил қилиб бориш, жамоат тартибини сақлаш ва фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, ижтимоий-руҳий муҳитни соғломлаштириш, қриминоген омиллар таъсирини йўқотиш ва кучсизлантириш, ўзининг хулқи, ҳаёт тарзи бўйича жиноят содир этишга мойил бўлган шахсларни аниқлаш ҳамда уларга тарбиявий профилактик таъсир кўрсатиш, содир этилган жиноятларни очиш, қидирувдаги жиноятчиларни аниқлаш ва ушлаш, ҳуқуқбузарликларнинг сабаб ва шароитларини аниқлаш ва бартараф этиш бўйича барча субъектларнинг қонун ва қонуности ҳужжатларида белгиланган ваколатлар, усул ва шакллар асосида келишилган тартибда биргаликда фаолият олиб бориши жараёнидир.

Маъмурий ҳудудда жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашга комплекс ёндашиш принциpidан келиб чиқиб ҳамкорликни йўлга қўйиш профилактика инспекторининг бутун фаолиятини қамраб олади. Шу боис, “профилактика инспектори” атамасини “ҳамкорлик ташкилотчиси” атамаси билан маънодош деб ҳисоблаш мумкин²

² Икромов Ш.Т., Зиёдуллаев М.З. Милиция таянч пунктлари негизида ички ишлар органлари соҳавий хизматлари ўртасида ҳамкорликни ташкил этиш ва бошқариш: Ўқув-методик қўлланма. –Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2013. – Б. 9

Бундан ташқари ҳуқуқбузарликларга мурасасизлик маданиятини шакллантириш, ҳуқуқий негизизмга барҳам бериш ва фуқароларнинг қонунга итоаткорлик ҳулқ-атворини оммалаштиришга қаратилган, жумладан ички ишлар органларининг таянч пунктлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи давлат идоралари ва ташкилотларида Президентимиз ташаббуси билан “очиқ эшиклар куни” ташкил этиш орқали, тизимли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Шу билан биргаликда аҳоли турмушининг ижтимоийиқтисодий шароитларини ўрганиш, ҳуқуқбузарлик содир этишга кўмаклашувчи шарт-шароитларни аниқлаш бартараф этиш мақсадида уйма-уй юришлар ташкил этилиб, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш бўйичакўрилаётган чора-тадбирлар ҳақида давлат идоралари ва давлат ташкилотлари раҳбарларининг хисоботларини ешитиш ҳам шу йўналишдаги ишларни самарасини оширмоқда.

Давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва бошқа ташкилотлар фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда, жамоат тартибини сақлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлашда, жиноятлар ва маъмурий ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, уларни аниқлаш, уларга чек қўйиш, уларни фош этишда, жиноят ишларини тергов қилишда, жиноятчиларни қидиришда, бедарак йўқолганларнинг турган жойини аниқлашда, шунингдек ҳуқуқбузарликлар профилактикасида ички ишлар органларига ўз ваколатлари доирасида кўмаклашиши шарт деб белгилаб қўйилган.

Ушбу фаолиятни ташкил этиш жараёнида маҳалла ҳуқуқ тартибот масканида фаолият амалга оширувчи барча хизмат ходимлари алоҳида аҳамият касб этади. Маҳалла райиси маҳаллада нурунийлардан ёши катталардан танланиб, маҳалладаги вазиятни биладиган, тушинадиган одамлар орасидан танланади. Хотин-қизлар фаоли профилактика инспектори билан биргаликда маҳаллада жанжалкаш оилалар билан ишлашда, хотин-қизларнинг тазийқ ва зуровонликдан ҳимоя қилиш жараёнида профилактика инспекторларига ёрдамлашади. Ҳоким ёрдамчиси маҳаллада иқтисодий аҳвол маҳалла аҳлининг иш билан таъминланиши каби жараёнларда иштирок этади. Ёшлар етакчиси профилактика инспекторлари билан биргаликда маҳаллада тарбияси оғир ёшлар билан ишлаш ёки мактабларда тартиявий тарғибот ташвиқот ишларини олиб боришда кўмаклашади. Агарда профилактика инспектори маҳалла ҳуқуқ тартибот масканида фаолитни туғри ташкил этиб, ушбу маҳалла фаолият олиб борувчи бошқа соҳавий хизмат ходимлари билан биргаликда ҳамкорликни яхши ташкил этса маҳаллада ҳуқуқбузарлик сони камайишига эришган бўлардик.

